

17.10.23
Укр. мова
2 уроки

Клас: 6-А (2гр.), 6-Б (1гр.)
Вч.: Харенко Ю.А.

ЗМІНИ ПРИГОЛОСНИХ при додаванні суфіксів -ськ-, -ств

ЧЕРГУВАННЯ ЗВУКІВ

СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Друзі готують реферат про першу в Україні гідроелектростанцію:

— Не можу зрозуміти, чому мене виправляє комп'ютерна програма: я пишу **Запоріжська** ГЕС, а вона виправляє на **Запорізька** ГЕС... .

— Тут можливі два варіанти: або збій у комп'ютерній програмі, або ти не знаєш правила написання цього слова

А. До якого варіанта схильєтеся ви?

Б. За яким принципом правопису пишеться назва згаданої ГЕС?

Чергування звуків

Чергування звуків — постійна й закономірна зміна їх у спільнокореневих словах та їхніх формах:

- ру^ка — на ру^ці — ру^ченька.

Чергування приголосних

- [г] — [з] — [ж]: но^га — на ноз^і — ні^жка;
- [к] — [ц] — [ч]: ру^ка — на ру^ці — ру^чка;
- [х] — [с] — [ш]: ву^хо — на ву^сі — ву^шко

Зміни приголосних при додаванні суфіксів -ськ-, -ств

- [К] , [Ч], [Ц] + –ськ(ий), -ств(о) = –цьк(ий), -цтв(о);
- [Г] , [Ж], [З] + –ськ(ий), -ств(о) = –зьк(ий), -зтв(о);
- [Х] , [Ш], [С] + –ськ(ий), -ств(о) = –ськ(ий), -ств(о);

Наприклад:

*юнак – юнацький, юнацтво;
ризький, французький, збаразький
птах – птаський, птаство*

Інші приголосні перед суфіксами
-СЬК- та **-СТВ-** не змінюються на письмі,
хоча у вимові можуть змінюватися або
випадати

Д **ДСЬК, ДСТВ**

+ **СЬК, СТВ** =

Т **ТСЬК, ТСТВ**

- Наприклад:

*студент***т** – *студент***тський**
[студен'с'кий],

*студент***тство** [студенство].

Винятки

- каза**хський**
- тюрк**ський**
- баск**ський**
- ацтек**ський**
- мекк**ський**
- ірак**ський**
- падиша**хський**
- цюри**хський**
- нью-йорк**ський**
- ла-манш**ський**
- герцог**ський**

Творче конструювання

Від поданих власних назв утворіть прикметники за допомогою суфікса –ськ(ий) і запишіть

Сиваш, Лохвиця, Ірпінь, Ворзель, Поділля, Острог, Волноваха, Лопань, Оскіл, Одеса, Юкатан, Устилуг, Бершадь, Вишнопіль, Ангола, Оболонь, Несвіж, Арциз, Забайкалля, Ізмаїл, Вятка, Ільмень, Случ.

Вставте потрібні букви. У кожному рядку підкресліть зайве слово

- Гали...кий, прилу...кий, калі...тво, воя...тво, збара...кий.
- Криворі...кий, норве...кий, запорі...кий, товари...кий.

**Робота з підручником
Ст.75, Вправа 148 (письмово)**

Утворіть прикметники за допомогою суфікса -ськ-

- Товариш —
- Ткач —
- Гагауз —
- Лопань —
- Комишуваха —
- Володарка —
- Хуст —
- Кременчук —
- Полісся —

**Робота з підручником
Ст.76, Вправа 149 (письмово)**

Робота з текстом (редагування)

Прочитати й відредагувати написане, пояснюючи суть помилки за допомогою правил.

Найбільш багаті місця рибної ловлі знаходилися у гирлі притоки Дніпра. В дніпровзький і бугський лимани козакство виходило через запорожську протоку. Там ловилась часто гігантська риба.

- Записати відредагований текст у зошит.

Домашнє завдання

- Виконати вправу 150 (ст.76), вивчити правила.